

Høring om Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser.

Høringsuttalelse ved Egil Lønmo, prost i Indre Finnmark og fungerende prost i Varanger

1 c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Noen grunnleggende betraktninger

Inkluderende eller ekskluderende gudstjeneste? Fremmedgjørende.

I høringsdokumentet leser vi «at det synes som om det er noe flere personer som går til gudstjeneste enn tidligere – men de går sjeldnere. Gruppen som går på gudstjeneste nesten hver søndag er mindre. Dåpsfølgene er større.»

Da er det viktig at en ikke lager en liturgi for den lille kjernen, ingen komplisert liturgi med mange menighetssvar, en liturgi som forutsetter et tett fellesskap.

For eksempel:

- Forslaget om at «**Halleluja**» ved evangelielesningen skal bli obligatorisk vil nok i mange små menigheter med få gudstjenester virke fremmedgjørende.
(Det er fristende å fortelle om presten som kom til et fiskevær i Finnmark. I menighetsrådet sa man: - Vi vet ikke hvem som har kommet med alt dette nye. Vi forstår ikke noe av det. Men du får gjøre som du vil, prest, bare vi får beholde «godt og tjenlig vær» og «våre landsmenn i det fjerne og på havet.» - 1920-liturgien var mer stedegen enn det nye.)
- «**Tegn på Guds fred**» ved nattverden - virker det inkluderende på dem som kommer til gudstjeneste av og til – eller bekrefter det bare at de ikke hører til der, er fremmede? – Mange steder har folk spontant hilst på hverandre når de har gått rundt alteret ved takkofferet. Der har det vært samlende. Ved «Guds fred» virker det ikke alltid så utvunget.
- **Må det alltid være nattverd?** Kan ikke en gudstjeneste uten nattverd være fullverdig gudstjeneste? Det er vel den samme nåden som formidles ved ordet? Det ser ut som at for noen (mange) er deltakelse i nattverd et tegn på at man er innenfor eller utenfor, og da får man

bekreftet nettopp det. Det gjelder vel særlig når det understrekes at nattverd er det normale.

Det er fare for at liturgien, gudstjenesten, kan bli for snever, indrekirkelig, og mindre for «tollere og syndere» og andre som kommer sjeldnere.

Forbønn for «kirken og verden» er kanskje også et uttrykk for et skille, skillet mellom kirken og verden. Uttrykk for en indrekirkelig tankegang

Etter det jeg husker, var denne formuleringen foreslått i 1977, men kom ikke med i den endelige liturgien. I 2011 dukket den opp igjen.

Jeg er redd for at uttrykket «Forbønn for kirken og verden» formidler at kirken er noe annet enn verden, at det er et skarpt skille.

Noen har sagt: «Kirken er et stykke verden, men et stykke kvalifisert verden.» Det er noe annet enn et skille.

Ikke minst nå, etter det såkalte skillet mellom stat og kirke, når kirken må «stå på egne ben», og etter at enkelte i noen tiår har snakket om «kirken selv» er jeg redd for at «Forbønn for kirken og verden» vil forstås som et slikt skarpt skille, og at det vil drive fram en kirke som ikke er «et stykke verden».

3 e. Samlingsbønn

Samlingsbønnen bør være obligatorisk, hvis det skal være et poeng med felles liturgi.

Fra gammelt har man «klokkerbønnen». I den samiske 1920-liturgien som brukes i noen menigheter i Indre Finnmark, er den bevart.

Blant prestene i prostiet ser man for seg at det blir et valg mellom inngangsbønn/samlingsbønn og dagens bønn. For alle prestene har samlingsbønn forrang.

Samlingsbønnen som inngangsbønn oppleves som meningsfull. Mange har jo savnet den gamle inngangsbønnen – sikkert ikke bare av nostalgi.

3 f. Syndsbekjennelse

Alternativ 4 er best.

«Guds barmhjertighet er stor» til innledning er bedre enn løftet/tilsigelsen til slutt. Denne tilsigelsen er riktig, men omstendelig.

3 i. Dagens bønn

bør *ikke* bli obligatorisk. Blant prestene i prostiet var det en klar mening om at det kan bli mange bønner i begynnelsen av gudstjenesten, særlig om syndsbekjennelsen også kommer tidlig. Samlingsbønnen som inngangsbønn oppleves som meningsfull. Mange har jo savnet den gamle inngangsbønnen – sikkert ikke bare av nostalgi.

Dagens bønn var det ingen av prestene som hadde noe tilsvarende forhold til.

4. Ordet.

Hallelujaomkvedet bør ikke bli et fast ledd. Som skrevet under 1c : Det vil i mange, kanskje særlig små, menigheter der det sjelden er gudstjeneste kunne oppleves som eksklusivt/ekskluderende: de få som er der, og sjelden er der, skal tvinges til enda en type «involvering» som de ikke blir involvert i, men blir fremmedgjort for.

Prekentekest: når skal prekentekesten leses når den er en annen enn evangelieteksten? Skal det synges Halleluja før og etter en GT-tekst?

Forbønn for kirken og verden. Formuleringen bør utgå. Den formidler et usunt kirkesyn. Se 1c.

5c. Takkofferet i nattverdliturgien og ikke i forbønnsleddet.

En praktisk innvending: Prestene i prostiet fremhevet at det i menigheter med få til stede vil være vanskelig å få til salmesang mens menigheten går fram til alteret med takkofferet.

Bortsett fra det vil vel ikke folk merke noen forskjell på om takkofferet står under den ene eller andre rubrikken.

Teologisk kan det være en god tanke å gripe tilbake til oldkirkens praksis med brød og vin og andre gaver som ble bragt til alteret, og diakonene som tok med seg restene til de fattige og syke.

Dette er imidlertid neppe umiddelbart innlysende for en vanlig kirkegjenger. Det er langt fra oldkirkens praksis til dagens Vipps.